

Informatie voor sporters
**Seksuele intimidatie
in de sport**

Wat is het?
Hoe zorg ik dat het stopt?
Tegen wie vertel ik het?

*'Hij had me in zijn macht, want hij zei ook: "Zonder mij bereik je niets."
Ik vind mezelf best een sterk persoon en ik heb het mezelf erg kwalijk
genomen dat dit gebeurd is. Hij wist dat hij fout zat. We hebben het
uitgesproken maar dat kan natuurlijk niet; een verkrachting praat je
niet uit. Maar hij was wel mijn coach en niemand anders.'*

Charlotte, 25

Seksuele intimidatie in de sport komt niet alleen voor bij kinderen. Ook volwassenen kunnen ermee te maken krijgen, zowel mannen als vrouwen. Het komt voor tussen sporters onderling en tussen begeleider en sporter. Volwassen sporters zijn weerbaarder dan kinderen, maar ook voor hen is het vaak moeilijk iets tegen seksuele intimidatie te doen. In deze folder leest u wat u kunt doen als het uzelf overkomt of als u signalen bij anderen herkent.

**Kijk, zo en zo
gaat het al beter,
voel je wel?**

Grenzen Wat 'gewenst' en 'ongewenst' is, verschilt per persoon. De een lacht mee met dubbelzinnige grappen, de ander voelt zich er ongemakkelijk onder. Wat een bemoedigend klopje voor de een is, kan een ander opvatten als een vervelende en onnodige aanraking. Een veel minder 'grijs gebied' is seksueel misbruik. Die term wordt gebruikt als het gaat om seksuele handelingen door volwassenen met kinderen onder de zestien jaar. Maar het is ook misbruik als het slachtoffer - ongeacht zijn of haar leeftijd - een afhankelijke positie heeft ten opzichte van de pleger.

Wat doet de vereniging? De sportvereniging moet er alles aan doen om seksuele intimidatie te voorkomen. Zo kan in de trainersopleidingen aandacht worden besteed aan omgangsvormen en grenzen in intimiteit tussen trainer en sporter. Met gerichte voorlichting kan men de weerbaarheid van sporters (volwassenen en jeugd) vergroten. De machtspositie van de trainer kan worden verkleind, bijvoorbeeld door meerdere trainers aan een sporter of team toe te wijzen. Ook draagt een open cultuur binnen de vereniging ertoe bij dat sporters in een vroeg stadium kunnen en durven praten over intimidatie.

Kwetsbare groepen Bepaalde groepen sporters lopen meer risico het slachtoffer van seksuele intimidatie te worden dan andere:

Ambitieuze sporters Er kan een sterke afhankelijkheid bestaan tussen (aankomende) topsporters en hun trainer of coach. Binnen zo'n hechte en gesloten band kan de trainer misbruik maken van de sporter.

Vrouwelijke sporters Vrouwen zijn vaker dan mannen het slachtoffer van seksuele intimidatie, vooral als zij in hun tak van sport in de minderheid zijn.

Homoseksuelen Tegen homoseksuele sporters en trainers worden seksueel intimiderende opmerkingen of gedragingen vaak niet alleen als machtsmiddel, maar ook als discriminatiemiddel gebruikt.

Plegers Zo'n 92 procent van de daders is van het mannelijke geslacht. Ongeveer driekwart van hen heeft een duidelijke machtsverhouding ten opzichte van het slachtoffer. Trainers, coaches en andere begeleiders kunnen je maken of breken. Sporters kunnen er dan ook moeite mee hebben zich duidelijk afwijzend op te stellen tegen intimidatie. Daarbij komt dat plegers van misbruik heel geleidelijk te werk gaan. Het begint vaak met een 'onschuldig' voorval, een grap of een verdwaalde hand. Het kan soms lang duren voor het slachtoffer het gedrag herkent en dit durft te benoemen als misbruik.

Wat kun je doen? Slachtoffers praten niet gemakkelijk over wat hen is overkomen. Of ze worden onder druk gezet om het geheim te bewaren. Bovendien schamen ze zich ervoor of voelen ze zich schuldig. Dit geldt net zo goed voor volwassenen als voor kinderen. Daardoor kan misbruik soms jarenlang doorgaan. Ook nadat het gestopt is, kan het nog lang psychische en lichamelijke problemen tot gevolg hebben.

Praat erover Als je zelf te maken hebt (gehad) met seksuele intimidatie op je sportvereniging is het allereerst belangrijk dat je er niet mee blijft rondlopen. Denk nooit dat het aan jou ligt, wees niet bang dat je voor aansteller of leugenaar wordt uitgemaakt. Maak in ieder geval zo snel mogelijk aan de plegger duidelijk dat je niet van zijn gedrag of opmerkingen gediend bent, en dat het moet ophouden. Als dat niet helpt, kun je er het beste over praten met een vriend of vriendin, teamgenoot of iemand anders in de vereniging, bijvoorbeeld de vertrouwenscontactpersoon. Probeer samen op een rijtje te krijgen wat er gebeurt en wat je zou kunnen doen om de situatie te doorbreken.

Schakel de hulplijn in Als je je verhaal liever deelt met een onbekende, neem dan contact op met de NOC*NSF hulplijn voor seksuele intimidatie in de sport. Je kunt daar deskundig advies krijgen. Als je wilt, krijg je ondersteuning van een van de vertrouwenspersonen of adviseurs van NOC*NSF. Zij zijn onafhankelijk, kennen de sportwereld en zijn opgeleid om vertrouwenswerk in de sport te doen.

Zo, dat shirtje zit lekker strak!

'Ik ben natuurlijk een grote kerel, ik had ze gemakkelijk van me af kunnen slaan, ik heb power genoeg. Maar dat heb ik niet gedaan, ik heb het laten gebeuren, dus ik denk dat de schaamte meespeelde. Meer de schaamte dan de angst.'

Snel afdrogen, zometeen nabespreking!

Gedragregels begeleiders in de sport

1. Veilige omgeving De begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig kan voelen.

2. Waardigheid De begeleider onthoudt zich ervan de sporter te bejegenen op een wijze die de sporter in zijn waardigheid aantast én verder in het privé-leven van de sporter door te dringen dan nodig is in het kader van de sportbeoefening.

3. Seksuele intimidatie De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover de sporter.

4. Seksueel misbruik Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen de begeleider en de jeugdige sporter tot zestien jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

5. Aanraking De begeleider mag de sporter niet op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of de begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.

6. Intimiteiten De begeleider onthoudt zich van (verbale) seksueel getinte intimiteiten via welk communicatiemiddel dan ook.

7. Privéruimte De begeleider zal tijdens training(sstages), wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en met de ruimte waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleed- of hotelkamer.

8. Bescherming De begeleider heeft de plicht - voor zover in zijn vermogen ligt - de sporter te beschermen tegen schade en (machts)misbruik als gevolg van seksuele intimidatie. Daar waar bekend of geregeld is wie de belangen van de (jeugdige) sporter behartigt, is de begeleider verplicht met deze personen of instanties samen te werken opdat zij hun werk goed kunnen uitoefenen.

9. Tegenprestaties De begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen. Ook de begeleider aanvaardt geen financiële beloning of geschenken van de sporter die in onevenredige verhouding tot de gebruikelijke dan wel afgesproken honorering staan.

10. Naleving De begeleider zal er actief op toezien dat deze regels worden nageleefd door iedereen die bij de sporter is betrokken. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragsregels zal hij de daartoe noodzakelijke actie(s) ondernemen.

11. Verantwoordelijkheid In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest hiervan te handelen.

Zullen we samen
het materiaalhok
opruimen?

Wat is seksuele intimidatie?

Onder seksuele intimidatie verstaan we: enige vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.

*'Hij zag het gewoon als iets heel onschuldigs,
iets vriendschappelijks, zeg maar.
Terwijl ik heel duidelijk heb gemaakt
dat ik er niet van gediend was, noemde hij het
maar een geintje. Hij was heel ruimdenkend
en daar moest je gewoon niet moeilijk over doen.'*

De gebruikte citaten komen uit het onderzoeksrapport
'Rode kaart of carte blanche',
Marianne Cense, 1997, in opdracht van NOC*NSF.

Hulplijn:

0900 20 25 590

Voor meer informatie kijk op
www.centrumveiligensport.nl.

CENTRUM
Veilige Sport
NEDERLAND

Colofon

Een uitgave van de sportbonden en NOC*NSF

Productie: Click Communicatie · Utrecht

Illustraties: Studio-N · 's-Hertogenbosch

© Januari 2012 / april 2019 · NOC*NSF · 715